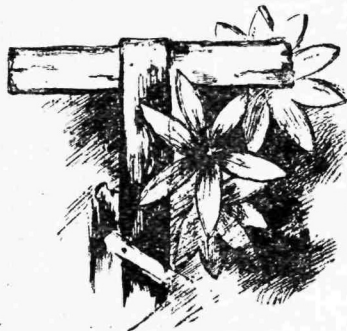

ΗΝ ἐσπέραν τῆς 28 Δεκεμβρίου 1897 τὸ θέατρον τῆς Πύλης Σαιν—Μαρτὲν ἔδιδε τὴν πρώτην παράστασιν ἐνὸς ἔργου, ἡ ἀναγγελία τοῦ ὁποίου δὲν εἶχε διεγείρει περισσότερον τὴν κοινὴν περιέργειαν, ἀφ' ὅσον διεγείρει στὸ Παρίσι μίᾳ «πρώτῃ» εἰς ἓνα μέγαλον θέατρον. Τὸ ὄνομα τοῦ συγγραφέως δὲν ἦτο ἐντελῶς ἄγνωστον, ἀλλ' οὔτε καὶ πεφημισμένον. Τὴν ἐπομένην ἑκατοντάδες ἄρθρων τὸ ἑκαμὴν γνωστὸν εἰς τὰ τέσσαρα σημεῖα τοῦ ὀρίζοντος: Ἐδμόνδος Ροστάν. Καὶ τὸ ἔργον, τὸ ὁποῖον ὁ Κοκλὲν μὲ τὸν θίασόν του ἔπαιζεν, εἶχε τὸν τίτλον: Συρανὸ δὲ Μπερζεράκ.

Δώδεκα ἔτη ἔπέρασαν ἀπὸ τὴν ἀξιωματικὴν ἐκείνην νύκτα. Ὁ Ροστάν δὲν ἔδωκεν εἰς τὸ θέατρον παρὰ ἓν μόνον νέον ἔργον: τὸν Ἀετιδέα. Ἀσθενής, ἀπεσύρθη ἐκ τῆς ἐνεργητικότητος τοῦ κόσμου, νῆχθη νὰ τὸν λησμονήσουν, ἐξήγησε τὴν σιωπὴν. Ἀλλὰ τὸ πλῆθος, τὸ ὁποῖον δὲν ἀνέχεται νὰ ἐξαφανίζωνται τὰ εἰδωλά του, δὲν ἔπαυσε νὰ ἐνδιαφέρεται διὰ τὰ ἔργα του.

—Τὶ περιέργων φαινόμενον εἶσθε λοιπὸν Κύριε; ἀνέκραξεν ὁ ὑποκόμης δὲ-Βογκέ, δεχόμενος τὸν Ροστάν εἰς τὴν Γαλλικὴν Ἀκαδημίαν. Νομίζω πράγματι ὅτι πρόκειται περὶ φαινόμενον θὰ προσπαθῶ νὰ ἐξηγήσω αὐτὸ τὸ φαινόμενον—ἐφ' ὅσον τοῦλάχιστον εἶναι δυνατόν—ἀφηγούμενος τὸν βίον καὶ ἐπιζαλούμενος τὰ ἔργα.

Ὁ Ἐδμόνδος Ροστάν ἐγεννήθη τὴν 1 Ἀπριλίου 1868 εἰς τὴν Μασσαλίαν, εἰς τὴν Προβηγκίαν, τῆς ὁποίας ὁ ἥλιος, ἐνῷ ἀποξηραίνει τόσας ἄλλας πηγὰς, τὸνναντίον τρέφει τὴν τῆς Φαντασίας, καὶ ὅτι ἐγεννήθη μίαν πρώτην Ἀπριλίον, ἡμέραν κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ παράδοσις ἐφορτίζει τὴν Φαντασίαν. Καὶ κατὰ ἀκόμη σπουδαιότερον: ὁ πατὴρ τοῦ Ἐδμόνδου Ροστάν ἦτο ποιητής.

Ἦλθεν ἡ ἐποχὴ νὰ ὑπάγῃ ὁ μικρὸς Ἐδδν—ἔτσι ἔλεγαν τὸν ποιητὴν ὅταν ἦτο μικρὸς—εἰς τὸ σχολεῖον. Κατ' ἀρχὰς ἠκολούθησε τὰ μαθήματα τοῦ λυκείου τῆς Μασσαλίας. Ἦτο μετρίως ἐπιμελής: τὰ Γαλλικὰ καὶ τὰ Λατινικὰ τοῦ ἐκίνησαν τὸ ἐνδιαφέρον. Τὰ μαθηματικὰ ἦσαν δι' αὐτὸν ἀπάσις. Τὰς διακοπὰς ἐπερνοῦσε εἰς τὸ Λουσὸν· ἐκεῖ ἦτο κυριολεκτικῶς ὁκηρὸς· ἐπερνοῦσε ὁλοκλήρους ὥρας παρακολουθῶν διάφορα ἔντομα, τῶν ὁποίων ἡ ἐργασία καὶ ἡ ἐπιτηδεύτης ἡ ἀπλὸς τὸ σχῆμα καὶ τὸ χρῶμα ἐκίνουν τὸν θαυμασμόν του.

Τὰς σπουδὰς του ἀτελείωσεν εἰς τὸ Παρίσι, εἰς τὸ γυμνάσιον Στανισλάς.

Ὁ Ροστάν εἰς τὸ γυμνάσιον ἔκαμε τὰ πρῶτα θεατρικὰ ἔργα του· ἐνῷ ὑπὸ τὴν διευθύνειν τοῦ Ρενέ Δουμὴ ἐσπούδαζε τὴν ρητορικὴν, συνέθεσε τὰ δύο πρῶτά του δράματα. Περί τοῦ πρώτου ὀλιγίστως ἔχομεν πληροφορίας: γνωρίζομεν μόνον ὅτι ἦτο εἰς πεζόν, μονόπρακτον μὲ τρία πρόσωπα καὶ ἐπιτοφορεῖτο: Εἰς τὸν πρῶτον ἀνταμόν. Ἔσχε τὴν τύχην τῶσαν ἀριστουργημάτων συντεθέντων κρυφὰ ὅπισθεν ἐνὸς ὀγκώδους λεξικοῦ εἰς τὰς αἰθούσας τῆς μελέτης τῶν παλαιῶν λυκείων, ὑπὸ τὸ ὑποῦλον βλέμμα τοῦ ἐπιμελητοῦ, περιμένοντες τὴν κατάλληλον στιγμήν διὰ νὰ διατάξῃ: «Κύριε τάδε, φέρετε μου αὐτὸ ποῦ ἐγράφατε πρὸ ὀλίγου!...»

Τὸ ἔργον λοιπὸν αὐτὸ κατεσχέθη καὶ ἔχασε οὕτω διὰ παντός τὴν ἐλπίδα νὰ γνωρίσῃ ποτὲ τὴν σκηνὴν καὶ τὰ χειροκροτήματα! Ἀλλὰ τὸ ἄλλο μᾶς εἶνε γνωστὸν τὴν ἱστορίαν του μᾶς διηγήθη ἄλλοτε αὐτὸς ὁ Ροστάν. Αὐτὸ τὸ ἔργον, τὸ ὁποῖον ἐπαίχθη εἰς τὸ Κλινὸ ὑπὸ τὸν τίτλον «Κόκκινο γάντι», ὠνομάζετο ὅταν τὸ ἔγραψα les petits Entrés. Εἶχα καθιγήτην τὸν κ. Δουμὴ. Ἦτο ἄνθρωπος σοβαρὸς καὶ παρατηρητικὸς· μοῦ κατέσχε τὸ χειρόγραφον καὶ μ' ἐτιμώρησε ἀρχετὰ αὐστηρά, διότι ἐδοκίμασα νὰ τὸ κρύψω στὸ στυπόχαρτό μου... Τὸ ἔργον ἐπαίχθη καὶ ἀνεγνώρισαν πάντες ὁμοφώνως ὅτι ὁ συγγραφεὺς τοῦ Κόκκινου γαντιοῦ δὲν εἶχε πολλὰς ἐλπίδας νὰ ἐπιτύχῃ εἰς τὸ θέατρον. Μετὰ 20 ἔτη ὁ Ροστάν, Ἀκαδημαϊκός, πλέον, προέτεινε τὴν ὑποψηφιότητα τοῦ παλαυοῦ του διδασκάλου Δουμὴ ὡς Ἀκαδημαϊκοῦ.

Ὅταν ἐτελείωσε τὸ Γυμνάσιον ὁ Ἐδμόνδος Ροστάν ἦτο ἀνάγκη νὰ ἐκλέξῃ ἓνα ἐπάγγελμα. Ἐπειδὴ εἶχεν εὐγλωττίαν καὶ καλὴν ἀπαγγελίαν ἐσκέφθησαν ὅτι θὰ ἐγένετο καλὸς δικηγόρος· ἠκολούθησε λοιπὸν τὰ μαθήματα τῆς νομικῆς καὶ ἐπῆρε τὸ δίπλωμά του.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἡ κλίσις του εἶχεν ἐκδηλωθῇ. Τότε ἐξέδωκεν ἓνα βιβλίον ὑπὸ τὸν τίτλον «Δοκίμιον ἐπὶ τοῦ αἰσθηματικοῦ καὶ τοῦ φυσιολογικοῦ μυθιστορήματος». Ἦτο ἡ πρώτη ἐπιτυχία τοῦ Ροστάν, διότι ἔτυχε τοῦ βραβείου τῆς εὐγλωττίας τῆς Ἀκαδημίας τῆς Μασσαλίας. Κατόπιν ἐδημοσίευσεν τὰς «Musardises» τὴν μόνην συλλογὴν ποιημάτων, τὴν ὁποίαν ἐδημοσίευσεν. Τῷ 1890 ἐνυμφεύθη τὴν δεσποινίδα Ροζεμάνδην Ζερρά, τὴν ὁποίαν ἐγνώρισε, παίζων μαζί της μίαν μικρὰν κομωδίαν ἰδιότητος συνθέσεως.

Κάποτε ὁ Ροστάν συνηντήθη μὲ τὸν Φερδινὰν καὶ τοῦ ἔδωκεν ἓνα μονόπρακτο δραματικὸν ἔμμετρον, τὸ ὁποῖον προσώριζε νὰ παίζῃ εἰς μίαν αἰθούσαν: Οἱ δύο Πιερότοι. Ὁ Φερδινὰν τὸ ἔδωκεν εἰς τὸν Κλαρεττὴ, ὁ ὁποῖος τὸ ἐδιάβασε καὶ ἐπρόκειτο νὰ τὸ δώσῃ εἰς τὸν θίασον. Ἀλλὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἀναγνώσεως, ἐγνώσθη ὁ θάνατος τοῦ Μπανβίλ καὶ ὁ θίασος ἐθεώρησεν ἄτοπον νὰ δεχθῶν τοὺς Πιερότους τὸν Ροστάν, ἀδελφοὺς τῶν Πιερότων τοῦ Μπανβίλ. Ἀλλ' ἐν εἵδει παρηγορίας ἐξήγησεν ὁ Κλαρεττὴ ἀπὸ τὸν ποιητὴν νὰ τοῦ κάμῃ ἄλλο δράμα.

—Τρία, ὅχι ἓνα! ὑπεσχέθη ὁ Ροστάν καὶ ἐτήρησε τὸν λόγον του· ἔδωκε τὰς Romanesques, αἱ ὁποῖαι ἔγειναν ἐνθουσιωδῶς δεκταί. Ὁλίγας ἑβδομάδας μετ' αὐτὴν τὴν ἐπιτυχίαν ὁ Ροστάν ἀνέγνωσεν εἰς τὸν θίασον τῆς Ἀναγεννήσεως διευθυνόμενον ὑπὸ τῆς Μπερνάρ, τὴν Princesse lointaine· ἐγένετο δεκτὴ καὶ ἤρχισαν καὶ αἱ δοκιμαί. Ὁ Κοκλὲν, ὁ πρεσβύτερος, κατὰ τύχην παρίστατο εἰς ἐκείνην τὴν ἀνάγνωσιν, καὶ κατὰ τύχην, ἔφυγεν μαζί μὲ τὸν Ροστάν. Ἐβάδισαν μαζί ὀλίγα λεπτὰ· καὶ αἰφνης ὁ Κοκλὲν ἐξήγησε ἀπὸ τὸν Ροστάν «νὰ τοῦ κάμῃ ἓνα δράμα». Ἀορίστως ὁ Ροστάν διηγήθη «γιά ἓνα πρόσωπο, τοῦ ὁποῖου ἡ σκιὰ τὸν κατεδίωκεν ἀπὸ τὸ Γυμνάσιον». Μετὰ δύο ἔτη ἐπαίζετο ὁ «Συρανὸ δὲ Μπερζεράκ».

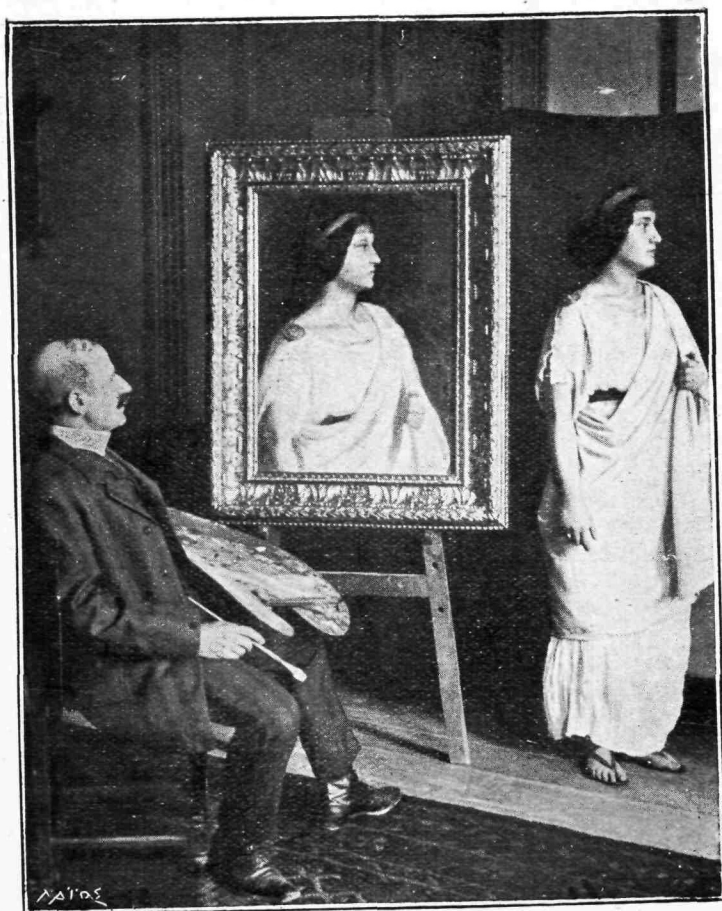
Τότε ὁ Μανδὲς παρέβαλε τὸν ποιητὴν πρὸς τὸν Ρεγνιάρ, τὸν Οὐγκά, τὸν Χάινε καὶ τὸν Μπαμβίλ.

Ὁ Ἀετιδέας παρεστάθη εἰς τὸ θέατρον Σάρας Μπερνάρ τὴν 10 Μαρτίου 1900. Ὁ Ροστάν ἔχρευσθη δύο ἔτη διὰ νὰ τὸν συγγράψῃ. Ἡ αὐτὴ ἐπιτυχία. Ἀλλὰ τὴν ἐπομένην, ἐνῷ τὸ πλῆθος ἀπληστον ἐσπευδε διὰ τὴν δευτέραν παράστασιν τοῦ Ἀετιδέως, ὁ ποιητὴς ἠσθένεισεν ἀποτόμως, καθὼς ἐξήρχετο ἀπὸ τὴν «πρωτῇ», ἀπὸ περιττευμονίαν ἢ ὅποια ἐπὶ μῆνας τὸν ἐκράτησε μεταξὺ ζωῆς καὶ θανάτου.

Μόλις ἀνέφρωσεν, ὁ ἰατρός του, ὁ ὁποῖος ἦτο δήμαρχος εἰς ἓνα χωριὸ τῶν Πυρηναίων, τοῦ ἐσύστησε ὡς ἐσοχὴν τὸ χωριὸν Καμβό. Μετέβη καὶ τὸσον νῆχαριστήθη, ὥστε ἀπεφάσισε νὰ ἐγκατατασταθῇ ἐκεῖ διαρκῶς.

Ἡ δεσποινὶς Ἑλλή Βίκτωρος ὡς Χίμαιρα.

Ὁ καλλιτέχνης κ. Σ. Βικᾶτος ζωγραφίζων τὴν δεσποινίδα Βίκτωρος.

Ἡ δεσποινὶς Ἑλλή Βίκτωρος, φέρουσα τὸ ἀρχαῖον ἔνδυμα ἐπὶ τοῦ Παρθενῶνος.

κῶς. Ἐν τῷ μεταξὺ ἐξέθεσεν ὑποψηφιότητα διὰ τὴν Ἀκαδημίαν, πιεσθεὶς ὑπὸ τῶν φίλων, καὶ ἐξελέγη ἐνθουσιωδῶς. Ἐννοεῖται ὅτι ἡ μακρὰν τῶν Παρισίων διαμονή του, τὸν ἡμποδίσε νὰ προσέρχεται εἰς τὰς συνεδριάσεις· εἰς διάστημα ἑννέα ἐτῶν εἶναι ζήτημα εἰς τὴν παρῆσιν δεκάκις. Ἡ ἑπαυλὶς του εἰς τὸ Καμβό ἔγεινε, ὅπως ἡμποροῦσε νὰ τὴν φαντασθῇ ὁ ποιητής, ἰδεώδης. Ἐκεῖ συνεγράφη ὁ Σαντεκλέρ. Τὸν ἐτελείωσε πρὸ τριῶν ἐτῶν διατὶ ἄργησε νὰ τὸν δώσῃ εἰς τὸ θέατρον; Ὁ Ροστάν εἶπε: δὲν εἶνε βία· ὡς ἀφήσωμεν νὰ ἔλθῃ ἡ ὥρα του. Καὶ ἡ ὥρα του, ἀρχετὰ καλῇ, ἦλθε!

(Ἐπεταὶ τὸ τέλος).

Η ΑΡΧΑΙΑ

Ἀφ' οὗτου περιεβλήθη τὸ ἀρχαῖον ἔνδυμα μὲ τὴν τελειότητα ἢ Δοῦγκαν, ἡ ἀναστήσασα τὰς Καρνάτιδας, ἤρχισεν ὁ συρμὸς νὰ ὠθῇται εἰς ἀναδρομὴν πρὸς τὸ παρελθόν, ὅθεν ἔχει νὰ δανεισθῇ τὰ θανασιώτερα εἰς χάριν, κομψότητα καὶ ἀπλότητα σχέδια ἀμφιέσεως.

Ἡ ἐκ Σμύρνης δεσποινὶς Ἑλλή Βίκτωρος πρὸ διέτις, ἅμα τῇ ἐν Ἀθήναις ἐγκαταστάσει της, περιεβλήθη τὸ ἀρχαῖον ἱμάτιον καὶ τὴν χλαμύδα, ἀπὸ μίαν ἀγνὴν ἐλαννομένην λατρείαν πρὸς τὸν ἀρχαῖον κόσμον.

Ὁ κ. Βικᾶτος, ὁ γνωστὸς καθηγητὴς τοῦ Πολυτεχνείου, ἐφιλοτέχνησε εἰς ὀλίγας ὥρας τὴν προσωπογραφίαν της, ἐν τῇ στιγμῇ δὲ τῆς ἀποπερατώσεως παριστᾷ αὐτὸν ἡ εἰκὼν, ἣν δημοσιεύομεν, καθήμενον ἔμπροσθεν τοῦ πίνακος, παρ᾽ αὐτοῦ τοῦ ὁποίου ἴσταιται ἡ δεσποινὶς Βίκτωρος. Ἡ εἰκὼν ἐξετέθη εἰς τὴν ἔκθεσιν τοῦ Ζαπφείου, διακρίνεται δὲ διὰ τὴν ἀκριβείαν τοῦ σχεδίου καὶ τοῦ χρώματος τὴν ὁμοιότητα. Ἡ ἄλλη εἰκὼν τὴν παριστᾷ ὡς Χίμαιραν, ἡρώδα τοῦ ὁμωνύμου δράματος τοῦ κ. Νέη καὶ ἡ ἄλλη ἐλήφθη καθ' ἣν ὥραν ἡ ἀρχαία — ὡς ὀνομάζεται ὑπὸ τῶν οἰκείων — ἐρρέμβαζεν ὑπὸ τὰς στήλας τὰς ἡρειπωμένας τοῦ Παρθενῶνος.